

Sant Gadge Baba Amravati university, Amravati

B.Com.III- Sem.VI (CBCS) Subject Code:- BC-61

Compulsory English --- 50 Marks

Title of the book- **Ways to Success**

- By Board of Editors and Published by Orient Black Swan

Unit 1- Prose-

- 1) Black money and the black economy – C. Rammanohar Reddy
- 2) Louis -Braille
- 3) Stephan Hawking

Unit 2- Poetry-

- 1) Never love unless you can - Thomas Campion
- 2) Nightingales - Robert Bridges
- 3) A prayer for my daughter - W. B. Yeats

Unit 3-Communication and Soft Skills

- 1) Interviews
- 2) Public speaking
- 3) English for corporate field

Unit	Content	Number of Periods
1	Prose 1) Black money and the black economy – C. Rammanohar Reddy 2) Louis -Braille 3) Stephan Hawking	14
2	Poetry 1)Never love unless you can - Thomas Campion 2)Nightingales - Robert Bridges 3)A prayer for my daughter - W. B. Yeats	10
3	Communication and Soft Skills 1) Interviews 2) Public speaking 3) English for corporate field	12

Question wise Distribution of Marks

- Prose-** Q.1) A) Solve any One long questions out of Two. - 5 Marks
B) Solve any Two short questions out of Three. - 6 Marks

Poetry- Q.2)

A) Solve any One long question out of Two. - 5 Marks

B) Solve any Two short questions out of Three. - 4 Marks

MCQ- Q.3) Attempt all multiple choice questions based on prose and poetry - 10 Marks

Communication and Soft Skills-

Q. 4) Solve any Two questions out of Three. -10 Marks

Internal Assessment

1) Assignment - 5 Marks

2) Class Test - 5 Marks

Total

50 Marks

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती)CBCS) अभ्यासक्रम २०२४२०२५-
विभाग अ)Part-A)

विद्याशाखा) वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखा :Faculty of Commerce & Management)

अभ्यासक्रम .कॉम .बी / वाणिज्य स्नातक :3) Programme B. Com.III Semester-VI)

विषय / (द्वितीय भाषा) मराठी :LANG.II (DSC) Subject Code BC-62

प्रस्तावना) :-Preamble)

‘मातृभाषा’ मानवी जीवनाचा पाया आहेआत्मप्रगटीकरण ., आत्मचिंतन, विचारांची देवाणघेवाण -, संस्कृतीची जोपासना, समाजातील आर्थिक, राजकीय व्यवहार, व्यक्तिमत्त्वाचा विकास या सर्व गोष्टींसाठी भाषेची आवश्यकता आहेमातृभाषेच्या सामर्थ्यावर अभ्यासकाला कोणत .्याही विषयाच्या अभ्यासासाठी आवश्यक असलेली आकलनशक्ती व कौशल्य यांचा विकास होण्यास मदत होतेभाषण कौशल्यापासून ते प्रतिभासंपन्न -साध्या श्रवन . मातृभाषेतूनच कोणत्याही क्षेत्रातील ज्ञान मिळविणे .सृजनशीलतेपर्यंत प्रत्येक क्रियेत मातृभाषेची आवश्यकता आहे .सुलभ जाते

बी) अभ्यासक्रमाची विशिष्ट निष्पत्ती (द्वितीय भाषा) मराठी .कॉम .PSOS):

१द्वितीय) मराठी .कॉम.संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठाच्या वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेतील बी (.अभ्यासक्रमाच्या अध्ययनामुळे विद्यार्थ्यांची भाषा साहित्य ही संकल्पना स्पष्ट होईल (भाषा

२.मराठी भाषाविषयक अभिरूची विकसित होईल (

३मराठी साहित्य परंपरा (, लेखक, कवी, विचारवंत यांचा परिचय होईल, त्यांचा लेखनातून आलेल्या सामाजिक एकात्मता, सर्वधर्म समभाव, राष्ट्रीय एकात्मता आणि भारतीय राज्यघटनेचे अधिष्ठान असलेल्या मानवी मूल्यांची विद्यार्थ्यांमध्ये रूजवणूक होईल .

४विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी (, भाषा, साहित्य, कला याविषयी आवड निर्माण होईलत्याची चिकित्सा ., तुलना, समीक्षा करण्याची दृष्टी विकसित झाल्यामुळे विविध साहित्य प्रकारातील लेखनाचे योग्य अध्ययन, संशोधन आणि सर्जनशील निर्मिती करतील.

५.हिल्याचा सामाजिक तसेच कलात्मक पातळीवर अभ्यास केल्याने विवेकपूर्ण तर्कसंगतता आणि भाषा आणि सा (कारुण्यपूर्ण संवेदनशीलता निर्माण होऊन साहित्याचे, भाषेचे व्यावहारिक उपयोजन करता येईल.

६.गार मिळविण्यासाठी वाणिज्य शाखेच्या विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेच्या तात्विक अभ्यासासह प्रतिष्ठापूर्ण रोज (.भाषिक कौशल्ये प्राप्त होतील

७ .मराठी भाषेच्या माध्यमातून विविध क्षेत्रात लागणारे व्यावहारिक कौशल्याचे उपयोजन विद्यार्थी करतील (८.रोजगारानिर्मिती (साठी लागणाऱ्या विविध कौशल्यनिर्मितीचा दृष्टिकोन विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल .

अभ्यासक्रमाची रोजगारविषयक क्षमता)Employability Potential of the Programme)

नवा शोध, नवी स्पंदने दुसऱ्यांपर्यंत .समाजापर्यंत पोचवायाची असतील तर समर्थ भाषेशिवाय पर्याय नाही /मग ती परंपरागत, संगणकीय, गणिती, एसएमएस तंत्राधारित, इमोजीचिन्हांची भाषा का असेना/, भाषेच्या विद्यार्थ्यांना या अनुषंगाने जवळजवळ सर्वच सेवाक्षेत्रात, व्यवसायाच्या क्षेत्रात अंगिकृत भाषाकौशल्य व त्याच्या जोडीला त्याने आत्मसात केलेल्या इतर कौशल्यामुळे संधीची गंगा त्याच्या आजुबाजूला वाहते आहे व या संधीचे त्याने सोने केले तर त्याला निश्चितच रोजगार प्राप्त होईलवाणिज्य विभागातील द्वितीय भाषा मराठीचा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर . त्यातील काही महत्त्वाच्या संधीची .विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या विविध संधी प्राप्त होतीलयादी खाली दिली आहे.

१.र्धा परीक्षांची तयारी करता येईलही पदवी प्राप्त केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना विविध स्प .कॉम .बी (

२.विविध शासकीय (, उद्योग, सेवाविषयक क्षेत्रात रोजगार प्राप्त होईल.

३.उद्योगधंद्यासाठी लागणारे कौशल्ये निर्माण झाल्यामुळे विद्यार्थी स्वतःचा (उद्योग उभारू शकतील.

४.विविध उद्योगांच्या माध्यमातून व्यवसायाच्या संधी मिळू शकतात (

५.बाजार - व्यावहारिक (१) व्यावहारिक मराठीच्या माध्यमातून संवाद कौशल्ये अंगी बाणविल्यावर (, दुकान, स्टेशन इव्यावसायिक शिक्षक (२) ., प्राध्यापक, वकील, डॉक्टर, विक्रेता, दलाल, दुभाषी, शेअर दलाल, इ (३) .

.धी निर्माण होतीललोकरंगभूमी यामध्ये व्यवसायाच्या सं/रंगभूमी (४) प्रशासकीय

६.माहिती प्रसारण या क्षेत्रात उपसंपादक (, वार्ताहर, सूत्रसंचालक, कथालेखक, छायाचित्रकार, ध्वनिसंकलक, दिग्दर्शक, सहाय्यक दिग्दर्शक, कार्यकारी निर्माता, स्तंभलेखक, व्हाईस ओव्हर आर्टिस्ट, बातमी विश्लेषक, जनसंपर्क अधिकारी अशा रोजगाराच्या संधी उपलब्ध आहेत.

७.दृकश्राव्य माध्यमात संवाद व कथालेखक (, पटकथालेखक, पटकथा सल्लागार आणि मार्गदर्शक, मध्यस्थ, निवेदक, सूत्रसंचालक, संहितालेखक, गीतलेखक, माहितीपट निर्माता, नट, कलाकार, गायक, संगीतकार, हास्यकलाकार अशा विविध संधी उपलब्ध आहेत.

८.फलक लेखन (, भिक्तीपत्रक लेखन, नामपट्टीका लेखन, ब्लॉग रायटर, अहवाल लेखक, मानपत्रप्रमाणपत्र लेखक/, आभासी लेखक (घोष्ट रायटर), शब्दांकन कर्ता, दिनदर्शिका,शुभेच्छापत्रे, लग्न पत्रिका, निमंत्रण पत्रिका, आमंत्रण पत्रिका यांचे लेखन तथा माहितीपत्रक व विविध मार्गदर्शिकापर माहिती पुस्तिकांचे लेखन करून रोजगाराच्या संधी मिळविता येतील.

९.कार्यक्रम व्यवस्थापन लग्न (, स्वागत समारंभ, विविध प्रदर्शने, प्रचारसभा, रोड शो, परिषदा, सार्वजनिक कार्यक्रम, सार्वजनिक मनोरंजनाचे कार्यक्रम, सत्कार सोहळे, पुरस्कार सोहळे, विविध विषयावर आयोजित संमेलने,

क्रीडाविषयक कार्यक्रम, गटचर्चा, परिसंवाद, चर्चासत्र, कार्यशाळा, शिबीर, मेळावे, प्रश्नमंजुषा इत्यादी कार्यक्रमाचे व्यवस्थापनात आज फार मोठ्या व्यवसायिक संधी निर्माण झाल्या आहेत. या कार्यक्रमांचे आयोजन, नियोजन, कौशल्य, जाहिरात, निमंत्रण पत्रिका, मुलाखतकार, सूत्रसंचालक, जनसंपर्क अधिकारी, समुपदेशक, बातमीदार, मंचसज्जा व्यवस्थापन इत्यादींमध्ये विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध आहेत.

१० वरील समारंभामध्ये व्यवस्थापनाकरिता विद्यार (थ्यांची अशी एखादी चमू तयार करता येणे शक्य आहेसदर . नसमारंभामध्ये कार्यक्रमाचे आयोज, नियोजन, कार्यक्रमाची जाहिरात, कार्यक्रम पत्रिका तयार करणे, सन्मानचिन्ह, मानपत्र तयार करणे, कार्यक्रमाचे उद्घाटन सत्र तथा समारोपाचे फलक तयार करणे, मंचसज्ज करणे, लाईट, साऊंड सिस्टीम हाताळणे, पाहुण्यांची नेआण-, त्यांचे स्वागतासाठी पुष्प, हार, बुके, शाल, भेटवस्तू इत्यादीचे नियोजन तसेच रसिकांची बैठक व्यवस्था नियोजन तथा कार्यक्रमाच्या समापनानंतर नाश्ता, चहा, जेवनाचे नियोजन, बातमी तयार करणे किंवा बातमी प्रिंट मिडीया, इलेक्ट्रीक मिडीया पर्यंत पोचविणेइत्यादी कार्ये या चमुमार्फत पार पाडले जाऊ . .ने विद्यार्थ्यांना विविध पातळीवर रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतीलयानिमित्ता .शकतात

११ औपचारिक अनौपचारिक शिक्षणाच्या माध्यमातून कुटुंब (, मित्रसंघ, मेळावे, आस्वादस्थाने, स्पर्धास्थाने, जाहिरात कोडी यामध्येही व्यवसायांच्या संधी आहेत.

१२ चे संकलनप्रादेशिक कला पारंपरिक लोकगीतां / लोकगीत (, जतन, संवर्धन तसेच लोकनाट्य / भारूड / नाटक / या सर्व .नाट्यसंगीत यामध्ये भाषेच्या विद्यार्थ्यांकरिता अनेक दालने खुली आहेत / लावणी / पथनाट्य / तमाशा कलांचे व लोकपरंपरांंचे जतन या निमित्ताने होईल व विद्यार्थ्यांना रोजगारही मिळेल.

१३ व्हिडीओ त्यांचे संपादन करण्यासाठी कॅनवा/प्रशिक्षण मोबाईलवर तयार केलेले ऑडिओ सॉफ्टवेअर (, ओबीएस, कार्डिनमास्टर, आई म्युझिक यासारख्या सॉफ्टवेअरचे तंत्रज्ञान समजून घेऊन शॉर्टफिल्मकविता सादरीक/संगीत/रण व्याख्यानेगाणी यांचे जतन / खेळ /परिक कलापारं / विविध प्रादेशिक कला/भाषण/सांस्कृतिक कार्यक्रम / अभिवाचन/ ऑडिओ /करणारे व्हिडीओ, व्हिडीओ मिक्सिंग टेक्स्ट इन्सटिंग सारख्या गोष्टींचे प्रशिक्षण देऊन विद्यार्थ्यांना / .रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतील

१४ (मायक्रोफोन टेक्निक कौशल्य मोठमायक्रोफोन आता मोठ्या कार्यक्रमांसाठीच नव्हे तर वर्गात शिकविण्यासाठी- या संबंधीचे विशेष पाठ्यक्रम तयार करून मायक्रोफोन हाताळण्याचे मूलभूत तथा .गरजेची वस्तू झाली आहे .एडवॉन्स प्रशिक्षण घेतले तर विद्यार्थी रोजगारक्षम होईल

१५ साऊंड (ड रेकॉर्डिस्ट काही विद्यार्थ्यांचा आवाज चांगला असतो त्यांनी स्वतःच्या आवाजात जाहिराती तयार केल्या किंवा विविध जाहिरात कंपन्यांना सोबत घेऊन जाहिराती तयार केल्या तर रोजगाराचे नवीन दालन उपलब्ध होईल.

१६ मेल-ई (, विविध अॅप, युट्युब, ब्लॉग, फेसबुक, ट्विटर, इंटरनेटवरील विविध साईटसच्या माध्यमातून मराठीतील नव्या संकल्पना, शोध, पारिभाषिक शब्द इत्यादी समाजापर्यंत पोचविता येतील व यानिमित्ताने विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी मिळतील.

१७ ट्रॅव्हल एजन्सी -पर्यटन क्षेत्र (, विमान कंपन्या, टूर ऑपरेशन कंपन्यांमध्ये सहलीसाठी गाईड तथा दुभाषी म्हणून सुद्धा रोजगार उपलब्ध होईल.

१८निवेदक तथा वक्ता / क वाचकप्रसारमाध्यमातील व्यावसायि (, व्याख्याता, कवी, ललित लेखक, कथाकथनकार-, एकपात्री प्रयोगकर्ता, कीर्तनकार, प्रवचनकार इत्यादी संधी उपलब्ध आहेत.

१९संकलक (, बोली सर्वेक्षक, बोली अभ्यासक, आस्वादकार, भाषाकार, समीक्षक, परिक्षक, निरिक्षक, सुचिकार, आराखडाकार, प्रस्तावनाकार, कुटप्रश्नकार, रिपोर्टवाचक, मांडणीकार, टंकलेखक, संशोधनसहाय्यक-, संशोधनलेखक-, चौर्यकर्मशोधक, मुद्रित शोधक, टिप्पणीकार इत्यादी क्षेत्रात सहाय्यक म्हणून रोजगाराच्या संधी उपलब्ध आहेत.

Part B
Syllabus prescribed for 3 rd. Year Under Graduate Programme Programme: Bachelor of
Commerce

Semester: 6 Code of the Subject BC-62

Title of Course\Subject Marathi

Total Number of Periods 36

अभ्यासपत्रिकेची निष्पत्ती (COs) :

१ नेमलेल्या साहित्या .तून जीवनदर्शन, समकालीन व्यवहार जाणीवा यांची माहिती होईल.

२ वैचारिक ., ललित, कविता या विविध वाङ्मयप्रकाराचे वेगळेपण जाणून घेतील .या वाङ्मय प्रकाराचे ज्ञान होईल.
.तथा यामधील साम्यभेदाचे आकलन होईल

३ वैचारिक गद्यातून भाषेच्या सर्जनशील रूपाचे विद्यार्थ्यांना आकलन होईल तसेच चारित्र्यविषय असलेल्या थोर .
थ्यांना प्रेरणा मिळेल आणि संकटावर मात करून जीवनात यशस्वी होता येते हा व्यक्तींच्या जीवनकार्यातून विद्या
.विचार त्यांच्या मनी रूजेल

४ ललित कलाकृतींच्या वाचनातून आनंद ., बोध, ज्ञान इत्यादींची प्राप्ती होऊन विद्यार्थ्यांच्या जीवनविषयक जाणिवा
समृद्ध होतील.

५ वैचारिकता ., तात्विकता, काव्यात्मकता, भावनात्मकता, सामान्य गोष्टीतील असामान्यत्वाचे

६ विविध प्रकारच्या साहित्याचे आकलन .दर्शन यातून विद्यार्थ्यांचा दृष्टीकोण संपन्न होईल ., वर्णन, आस्वादन,
विश्लेषण आणि मूल्यमापन विकसित होईल.

७ न विविध प्रकारचे नीतिमूल्ये मयप्रकारातून करण्याची क्षमता वाढून विद्यार्थ्यांची अभिरूची या वाङ्मय ., जीवनमूल्ये,
यांची शिकवण विद्यार्थ्यांना मिळेल, त्याचा उपयोग उत्तमरितीने जिवन जगण्यासाठी होईल.

८ . 'उपयोजित' घटकाच्या माध्यमातून विविध प्रकारची कौशल्ये त्यांच्यात निर्माण होतील व ते रोजगारक्षम
होतील.

९ विचारवंत ., लेखक, कवी होण्यासाठी हे अध्ययन प्रेरक ठरेल, सहाय्यभूत ठरेल यातून विद्यार्थी भाषेचा सर्जनशील .
तसेच व्यवहारिक उपयोजन .वापर कसा करावा हे समजून घेतील व विविध प्रकारातील साहित्यनिर्मिती करतील
करून रोजगारक्षम होतील.

श्रेयांक Credit - २०.

अध्यापन तासिका)Teaching Hours) १०

घटक Topic

विभाग गुण १० वैचारिक- अ -

१ राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज - नववर्षाच्या उदयाचलावर उद्योगाचे ध्वजारोपण(

२ सदानंद मोरे- सावित्रीबाई फुले आणि ताराबाई शिंदे(

३ भारतीय उद्योगाचे(पितामह जमशेटजी टाटाअनंत मराठे-

विभाग १० गुण - ब ललित-

- १ रमेश अंधारे - कृषीकीर्तन(
२ मधुकर वडोदे -भूक(
३(असे छंद असे छांदिष्टअशोक बेंडखळे -

विभाग क १० गुण -कविता -

- १ संत एकनाथ- एकनाथांची भारूडे.
२ नारायण सुर्वे - चार शब्द.
३ काय कराल.? - नारायण कुळकर्णी कवठेकर
४ दिवाकर इंगोले -आठवणीच्या दारात.
५ विठ्ठल कुलट - मातीतील ओल.
६ गावंडे पुष्पराज - दिगंतरी.

विभाग) उपयोजित मराठी- ड -Skill Enhancement Module) तासिका ०६१० गुण -

- उपयोजित मराठी मोहिनी मोडक -
१ लेखन व उपयुक्तता : ब्लॉगिंग .
२ समाज माध्यमावरील भाषा आणि आशय निर्म .िती

गुण विभागणी

एकूण गुण ५०

लेखी गुण ४० -

अंतर्गत मूल्यमापन १० -

वेळ २ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक 'अक्षरलेणी' माग-व सत्र ५-सत्र) ३-६ राघव : प्रकाशकाचे नांव (संपादित) (पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रीब्युटर्स, नागपूर विभाग)'अ', 'ब' 'क'आणि 'ड'साठी(

विभाग अ वैचारिक १० गुण

विभाग ब ललित १० गुण

विभाग क कविता १० गुण

विभाग ड उपयोजित मराठी १० गुण

प्रश्ननिहाय गुणविभागणी गुण ३०-:

प्रश्न १ वैचारिक विभाग गुण ०६ दीर्घोत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न २ वैचारिक विभाग गुण ०३ लघुत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न ३ ललित विभाग -दीर्घोत्तरी एक प्रश्न ०५ गुण

प्रश्न ४ ललित विभाग गुण ०२ लघुत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न ५ कविता विभाग गुण ०५ दीर्घोत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न ६ कविता विभाग गुण ०२ लघुत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न ७ उपयोजित मराठीगुण ०५ दीर्घोत्तरी एक प्रश्न -

प्रश्न ८ उपयोजित मराठी लघुत्तरी एक प्रश्न ०२ गुण

(वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील).

वस्तुनिष्ठ प्रश्न उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी ०३ प्रश्न आणि विभाग 'क' व 'ड' यावर प्रत्येकी ०२ प्रश्न वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे असे एकूण १० बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास ०१ गुण याप्रमाणे हा प्रश्न १० गुणांचा असेल विभाग 'ड' उपयोजित मराठी या प्रकरणांवर ०५ गुणांचा ०१ दीर्घोत्तरी व ०२ गुणांचा ०१ लघुत्तरी प्रश्न विचारल्या जाईल.

कौशल्य विकासावर आधारित अंतर्गत मूल्यमापन गुण १० :-

• गुण विभागणी

१) घटक चाचणी (Class Test)- ०५ गुण

२) स्वाध्याय (Home Assignment) ०५ गुण

B.COM, SUBJECT CODE – 62

SEMESTER – V & VI

HINDI (LANG – II)

Model CBCS Curriculum Framework

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY, AMRAVATI

Revised Syllabus of Bachelor of Commerce (B.Com.) w.e.f., 2024-2025

Subject – Hindi

PART-A

Preamble प्रस्तावना

हिंदी भारत की एकता अखंडता को जोड़ने वाली समृद्ध भाषा है। मनोरंजन ज्ञानवर्धन के साथ ही यह संस्कृति की अमिट पहचान है। राष्ट्र ही नहीं बल्कि पूरे विश्व में हिंदी का दायरा दिनों दिन बढ़ रहा है। मीडिया और तकनीकी माध्यमों में हिंदी की लोकप्रियता निरंतर बढ़ रही है। साहित्य की सभी विधाओं में जैसे कथा, कहानी, नाटक, उपन्यास के साथ ही पत्राचार, अनुवाद, ब्लॉग लेखन, साक्षात्कार □दि नई विधाओं में भी हिंदी का अत्यंत महत्वपूर्ण स्थान है।

वाणिज्य क्षेत्र में अध्ययनरत विद्यार्थियों में व्यवहारगत एवं भाषागत दृष्टि से भी हिंदी की लोकप्रियता बढ़ रही है। अतः हिंदी भाषा के माध्यम से विद्यार्थियों को रोजगार अभिमुख करना तथा उनमें सामाजिक और नैतिक मूल्यों का विकास कर एक सशक्त युवा पीढ़ी तैयार करने का उद्देश्य है।

बी पाठ्याक्रम की (द्वितीय भाषा) हिन्दी .कॉम.विशिष्ट निष्पत्ती (PSOs)

1. संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ के वाणिज्य एवं व्यवस्थापन विद्याशाखा के बीकॉम हिंदी द्वितीय भाषा पाठ्यक्रम . अध्ययन से हिंदी भाषा के प्रति रुची बढ़ने के साथ ही व्यवसाय जगत में भाषा के समृद्धता से व्यक्तित्व विकास करना।
2. भारत की स्वतंत्रता में सर्वाधिक भूमिका निभाने वाली हिंदी भाषा के विपुल साहित्य से अवगत करवा कर छात्रों को राष्ट्रभाषा हिंदी अध्ययन हेतु प्रोत्साहित करना एवं भाषा से जोड़कर रखना
3. पाठ्यक्रम के माध्यम से नैतिक मूल्यपर्यावरण प्रेम, महिलासक्षमीकरण सामाजिक चेतना, मानवीय और मानवोत्तर संवेदना की भावना में वृद्धि कर सामाजिक समरसता को बनाए रखने के भाव जागृत करना।
4. कार्यालयीन कामकाज में हिंदी शब्दों की प्रस्तुती हो सके दृष्टी से छात्रों को कार्यालय पारिभाषिक हिंदी शब्दावली अवगत करवाना जिससे प्रशासनिक कार्यालयों में उपलब्ध रोजगार के अवसर से जुड़ सकेंगे।
5. व्यावहारिक भाषा एवं व्याकरण की दृष्टि से छात्रों की वर्तनी में सुधारना होगी।
6. विद्यार्थी बैंक, जीवन बीमा निगम, दूरसंचार निगम आदि व्यावसायिक एवं कार्यालय क्षेत्रों में पत्रव्यवहार की दृष्टि से कुशल बनेंगे।
7. ब्लॉग लेखन के माध्यम से विद्यार्थी लेखन कौशल्य एवं आर्थिक दृष्टि से सक्षम बनेंगे।
8. अनुवाद कला के माध्यम से विद्यार्थी प्रिंट और इलेक्ट्रॉनिक मीडिया क्षेत्र में रोजगार उन्मुख बनेंगे।
9. वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के द्वारा विद्यार्थी प्रतियोगिता परीक्षाओं के अध्ययन हेतु प्रेरित होंगे।
10. कौशल्य आधारित पाठ्यक्रम के माध्यम से विद्यार्थी रोजगार अभिमुख बनेंगे।

पाठ्यक्रम परिणाम -(Course Outcomes)

1. भाषासाहित्यकलासंस्कृति कौशल्य आदि के माध्यम से विद्यार्थियों में सकारात्मकता सृजनात्मकता, मानवतावादी गुणों का विकास हो कर उन में राष्ट्रीयता की भावना वृद्धिगत होगी।
2. अनुवाद कौशल्य, पर्यटन कौशल्य, पर्यावरण जागृती के कारण विद्यार्थियों की व्यवहारव्यापार व्यवसाय आर्थिक क्षेत्र में संपर्कता बढ़ेगी।
3. भाषणकौशल्य, सूत्रसंचालन, वाद विवाद आदि गुणों से भाषा अध्ययन में निखार आ सकेगा।-
4. प्रिंट और इलेक्ट्रॉनिक मीडिया में रोजगार के अवसर प्राप्त कर सकेगा।
5. साक्षात्कार प्रणाली, समूह चर्चा आदि के द्वारा विद्यार्थियों में प्रश्न निर्माण करने की कला, आत्मविश्वास, विषय जिज्ञासा बढ़ेगी एवं नेतृत्व गुणों का विकास होगा।
6. वर्तमान समय में हिंदी भाषा में विज्ञापन का क्षेत्र रोजगार का बड़ा क्षेत्र है भाषा और विज्ञापन का घनिष्ठ संबंध है, विद्यार्थियों में विज्ञापन तैयार करने की कला गुणों का विकास होगा।

1. शिक्षक, प्राध्यापक
2. संशोधक
3. अकादमी विविध - अकादमी में कायम स्वरूप अनेक अवसर उपलब्ध है
4. प्रतियोगी परीक्षा के लिए महत्वपूर्ण विषय

5. लेखन क्षेत्र
6. संपादकीय क्षेत्र
7. अनुवादक
8. प्रेरक वक्ता
9. वृत्त निवेदक
10. क्षेत्र भाषा
11. विज्ञान क्षेत्र
12. मल्टीमीडिया
13. युट्युब
14. पीडीएफ तैयार करना
15. हिंदी में क्रिएटिव राइटिंग, रेडियो जॉकी, समाचार वाचक
16. हिंदी राजभाषा अधिकारी
17. भारतीय रेलवे
18. जीवन बीमा निगम
19. बैंकिंग परिक्षेत्र
20. बॉलीवुड क्षेत्र
21. रेडियो
22. टेलीविजन
23. व्यापार व्यवसाय के लिए महत्वपूर्ण
24. प्रकाशन क्षेत्र
25. संगीत क्षेत्र
26. राजभाषा अधिकारी
27. प्रबोधनकार
28. राजकीय प्रवक्ता
29. टुरिस्ट गाईड
30. कार्यक्रम संयोजक त्रियादि अनेक क्षेत्र है।

Semester: - VI

Subject -Hindi

Credit: - 2

Unit	Syllabus	No. of Lectures
------	----------	-----------------

I	क्राई4) □ धारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध - एक : से 6) से एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा(1×8= 8)8अंक	8
II	क्राई दो :-भाषागत पाठ्यक्रमके चार पाठ 5)ते 8) से कुल चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेगा। जिनमें से दो प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। (2×4= 8)8अंक	7
III	क्राई5) कविता :पद्यविभाग से - तीन : से 8)से दो कविताओं का केंद्रीयभाव विकल्प के साथ पूछा जायेगा (2×4= 8)8 अंक	8
IV	क्राईलिखीए दो लोकोक्तियों का अर्थ (अ - चार : प्रश्न विकल्प के साथ पुछा जायेगा (2 × 1= 2) 2अंक □ उत्पादित वस्तु के विक्री हेतु (1 विज्ञापन का प्रारूप विकल्प के साथ पुछा जायेगा (4×1 = 4)4अंक	7
	पाठ्यक्रम पर □ धारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न (10×1 = 10)10अंक	
	□ तरिक मूल्यांकन 10 अंक 1.पाठ्यपुस्तक पर □ धारित गृहपाठ -5 अंक 2.पाठ्यपुस्तक पर □ धारित क्राई परीक्षा -5 अंक	
		30

पुस्तक □ लोक -

संपादक निभा उपाध्याय .डॉ - , डॉतिर्थराजराय .,

डॉ.मनोज जोशी डॉ .सुशांतठोके

बीतृतीय वर्ष .कॉम.

सत्र -षष्ठ

हिन्दी

समय -2 घण्टे

पूर्णांक -40

पाठ्यक्रम का क्रायी में अंक विभाजन एवं प्रश्न पत्र का स्वरूप निम्न प्रकार से होगा।

क्राई) □ धारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध - एक :4 से 6) से एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा (1×8 = 8 अंक)

क्राई- दो : भाषागत पाठ्यक्रम के चार पाठ)5से8) से कुल चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे। जिनमें से दो प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। (2×4 = 8 अंक)

क्राई) कविता :पद्य विभाग से - तीन :5 से 8) से दो कविताओ का केद्रीय भाव विकल्प के साथ पूछा जायेगा। (2×4 = 8 अंक)

क्राई विकल्प के साथ पूछा जायेगा। (दो) लोकोक्तियो का अर्थ लिखिए (अ - चार : (2×1 = 2 अंक)

उत्पादित वस्तु के विक्री हेतु (1 विज्ञापन का प्रारूप विकल्प के साथ पूछा जायेगा। (4×1 = 4 अंक)

संपूर्ण पाठ्यक्रम पर धारीत वस्तुनिष्ठ प्रश्न(10×1 = 10 अंक)

तरिक मूल्यांकन 10 अंक

1. पाठ्यपुस्तक पर धारित गृहपाठ -5 अंक

2. पाठ्यपुस्तक पर धारित क्राई परीक्षा -5 अंक

पुस्तक लोक -

संपादक निभा उपाध्याय .डॉ - , डॉतिथिराजराय ., डॉ. मनोज जोशी ,डॉ .सुशांत ठोके

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती

पसंतीवर आधारित श्रेयांकपद्धती (CBCS) अभ्यासक्रम 2023-24

बी. कॉम. भाग 2 पालि (भाषा) सत्र VI

Subject Code - BC- 62

गुण विभागणी एकूण गुण 50 लेखी गुण 40 अंतर्गत मूल्यमापन 10 वेळ दोन तास

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	गुण	श्रेयांक
Unit-I जातक	1) वन्नपथजातक 2) असंकीयजातक 3) संजीवजातक	06 तासिका	10	2.0
Unit-II मिलिंद प्रश्न	1) नागसेनाचा जन्म 2) नागसेनस्स पबज्जा (3मिलिंदस्स पठमसमागमो	06 तासिका	10	
Unit-III चर्यापिटक	1) संखचर्या 2) सीलवनागचरिय	06 तासिका	10	
Unit-IV	1) पाली निबंधो 2) सामन्य माहिती	06 तासिका	10	
	कौशल्यविकासावर आधारित वाचनकौशल्य विहार भेट	06 तासिका	10	

		30	50	
--	--	----	----	--

प्रश्ननिहाय गुणविभागणी (प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप)

घटक 1 - 10 गुण	
घटक 2 - 10 गुण	
घटक 3 - 10 गुण	
घटक 4 - 10 गुण	
प्रश्न 1 बहुपर्यायी प्रश्न 10 प्रत्येकी 1 गुण	10
प्रश्न 2 अ) दोन पैकी एक दीघोत्तरी	06
ब) दोन पैकी एका वाक्याचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण	03
प्रश्न 3 अ) दोन पैकी एक दीघोत्तरी प्रश्न	05
ब) दोन पैकी एका वाक्याचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण	02
प्रश्न 4 अ) दोन पैकी एक दीघोत्तरी प्रश्न	05
ब) टिपणे लिहा दोन पैकी एक	02
प्रश्न 5 अ) तीन पैकी एक निबंध सोडवा	05
ब) सामान्य माहिती सोडवा दोन पैकी एक	02

40

वस्तुनिष्ठ प्रश्न – उपरोक्त अभ्यासक्रमातील घटक एक ते चार यातील घटक 1 व 2 यावर प्रत्येकी 3 आणि घटक 3 व 4 यावर प्रत्येकी 2 असे वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण 10 प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्न एक गुणांचा असेल.

वाचन कौशल्य विकासावर आधारित अंतर्गत गुण मूल्यमापन

1. स्वाध्याय	05
2. मौखिक	05

एकूण गुण 10

संदर्भ ग्रंथ -

- १ (जातक पाली – नालंदा संस्करण , नव नालंदा महाविहार नालंदा
- २ (थेरगाथा नवी दिल्ली - सम्यक प्रकाशन - डॉ विमलकीर्ती .प्रो -
(चर्यापिटक -नालंदा संस्करण , नालंदा
- ४ (धम्मपद – डॉ भदन्त आनंद कौसल्यान
- ५) मिलीन्दप्रश्न- विपस्सना विशोधन विनियास, इगतपुरी
- ६) चर्यापिटक - डॉ. अरविंद भंडारे - पाली रिसर्च इंस्टीटुट मुंबई
- ७) पाली साहित्यचा इतिहास - डॉ. भरतसिंह उपाध्य
- ८) पाली साहित्यचा इतिहास - ग. व. तगारे
- ९) <http://tipitaka.org/deva/>
- १०) en.m.wikipitada.org

अभ्यास पत्रिकेची निष्पत्ती

- (१) पालि ही विश्वातील अतिशय प्राचिन व समृद्ध भाषा आहे.
- (२) व्यक्तिमत्व विकासाच्या दृष्टीने पाली भाषा अध्ययनाचा उपयोग अनेक उपदेशातून तथागत बुद्धांनी
- (३) वैज्ञानिक दृष्टीकोणातून पालि साहित्य अतिशय महत्वाचे आहे.
- (४) आधुनिक संगणकाच्या युगामध्ये जागतिक पातळीवर पालि भाषेच्या अध्ययनात अत्यंत वाढ झालेली आहे. याचा समाजातील सामान्य वर्ग व विद्यार्थ्यांना देखील पालीच्या ज्ञानसंग्रहाचा लाभ व्हावा या दृष्टीने पाली भाषेचे अध्ययन करण्याचा दृष्टीने अत्यंत उपयुक्त आहे .

Program Specific objectives (PEO)

- (१) पालि भाषेचे अध्ययन व अध्यापन करुन भाषेबद्दल आवड निर्माण करणे .
- (२) पालि भाषेतील गद्य व पद्य आणि भ .बुद्धानी उपदेशिलेल्या वचनांचा तसेच्या विविध पैलुंचा विद्यार्थ्यांना परिचय करुन देणे.
- (३) आधुनिक काळात संगणकात पालिचा उपयोग करणे .
- (४) पालि भाषा संभाषणासाठी संभाषण ,संवाद कौशल्य विद्यार्थ्यांना मध्ये रूजविणे.
- (५) पालि ही केवल प्राचीन भाषा नसून सद्याच्या काळात देखिल भारतातच नाहीतर जगामध्ये पाली साहित्याचा अभ्यास होत आहे.

Program outcomes (Po's)

- (१) गद्य पाठाचा उतायांचा अनुवाद करता येईल.
- (२) गद्य पाठाचा सारांश स्वतः च्या शब्दाचा सादर करता येईल .
- (३) पद्य पाठातील गाथांचा अनुवाद करता येईल .

- (४) पद्य पाठाचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करून सादर करता येईल .
- (५) संपूर्ण अभ्यासक्रमाचे सविस्तर अध्ययन करून वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचे उत्तर देना येईल.
- (६) कौशल्यावर आधारीत अभ्यास क्रमाची कौश्ल्ये प्राप्त करता येईल.

B.Com. III
Semester - VI (CBCS)
Management Accounting

Code of the Course	Title of the Course	Total Number of Periods
BC-63 (DSC)	Management Accounting	75

Time: 3 Hours

Marks: 80.

Course Outcome:

Upon completion of the Management Accounting course, students will:

1. Recall and summarize the principles and distinctions of management, financial, and cost accounting.
2. Explain the advantages, limitations, and scope of management accounting, applying it to real-world scenarios.
3. Utilize break-even analysis for cost-volume-profit assessments and decision-making.
4. Assess organizational financial health using ratio analysis.
5. Judge various budget types, create cash budgets, and evaluate their planning efficacy.
6. Develop flexible budgets, analyze variances, and enhance budgetary control skills.
7. Combine financial tools to formulate strategic plans, thereby improving managerial decision-making abilities for optimal organizational performance.

Unit	Contents	No. Of Period
Unit I	1.1: Management Accounting: Meaning, Features, Advantages, Limitations, Scope and Functions of Management Accounting. 1.2: Comparison between: Management Accounting and Financial Accounting, Management Accounting and Cost Accounting.	13
Unit II	2.1: Break-Even-Analysis: Concept, Uses and Limitations of Break-Even-Analysis, Margin of Safety, Contribution, Uses of P/V ratio for decision making, Cost-Profit-Volume Relationship, Fixed Cost Variation. 2.2: Problems on Break Even Analysis.	13
Unit III	3.1: Ratio Analysis: Meaning of Ratio Analysis, Advantages and Limitations of Ratio Analysis, Types of Ratios. 3.2: Simple Problems on Current Ratio, Quick Ratio, Average Collection/Payment Period, Stock Velocity, Debt-Equity Ratio,	13

	Proprietary Ratio, Gross Profit Ratio, Net Profit Ratio, Operating Ratio.	
Unit IV	4.1: Budget: Meaning and Definition of Budget; Characteristics of Budget; Types of Budgets. 4.2: Problems on Cash budget.	13
Unit V	5.1: Budgetary Control: Meaning and Definition of Budgetary Control, Objectives of Budgetary Control; Limitations of Budgetary Control. 5.2: Problems on Flexible Budget.	13
Unit-VI	SKILL ENHANCEMENT MODULE : 1. Conduct Sensitivity analysis to see how changes in costs or prices after the break-even point 2. Create detailed cash and flexible budgets for various business scenarios e.g. for pharmacy business for readymade garment business, ect. 3. Analyze real-world companies using their financial statements to calculate and interpret ratios	10

Books Recommended:

1. Khan M.Y. and Jain P.K.: Management Accounting: Tata Mc-graw-Hill Publishing Co. Ltd., New Delhi.
2. Kaplan R.S. and Atkison A.A, Advanced Management Accounting: Prentice India International.
3. Gupta S.P.: Management Accounting, Sahitya Bhawan, Agra
4. Goyal Manmohan : Principles of Management Accounting, Sahitya Bhawan, Agra.
5. Singhavi N.P., Dr. Tate R.M., Dr. Chandak S.S. & Dahake R.R.: Management Accounting, Himalaya Publishing House , New Delhi
6. Kishore Ravi M.: Cost & Management Accounting, Tax Mann's Publications (P) Ltd. New Delhi
7. Hingorani, Ramnathan & Grewal: Management Accounting, Visionias Ltd.
8. Sawlikar R. K., Management Accounting: Das Ganu, Prakashan, Nagpur.
9. Prasad N.K. Management Accounting, Book Syndicate Pvt. Ltd, Calcutta.

Part B

Syllabus Prescribed for Third Year Undergraduate Programme Programme : Bachelor of Commerce (CBCS) Semester VI

Subject code	Title of the subject	Total No. of Periods
BC-64)	ECONOMICS OF DEVELOPMENT	75

Course Outcomes :

To understand the Concepts and the difference of Economic Underdevelopment , Economic Development and Economic Growth

To enable students to understand the various Growth Models.

To understand the Problems in India's Economic Development

To understand the concept and difference between balanced growth and unbalanced growth

To understand the Role of International Organizations in India's Economic Development

Unit	Content	Periods
Unit-1	Economic Development 1.1 Economic Underdevelopment: Concept, Definition and Indicators 1.2 Economic Development: Concept, Definition and Indicators 1.3 Economic Growth : Concept, Definition and Indicators 1.4 Economic Development V/s Economic Growth	13

Unit-2	Economic Growth Models 2.1 Introduction of Classical Economist 2.2 Thoughts of Adam Smith & David Ricardo regarding development 2.3 Karl Marx Theory of Development 2.4 NITI Aayog : Agenda for India's Economic Development	13
Unit-3	Problems in India's Economic Development 3.1 Poverty : Concept, causes and remedies 3.2 Jobless Growth : Concept, causes and remedies 3.3 Corruption and Bribery : Concept and remedies 3.4 Income inequality : Concept, causes and remedies	13
Unit-4	Growth : Balanced and Unbalanced 4.1 Balanced Growth: Concept, Essentials and criticisms 4.2 Unbalanced Economic Growth: Concept and criticisms 4.3 Difference between balanced growth and unbalanced growth 4.4 SEZ - Concept, objectives and criticism	12
Unit-5	Role of International Organizations in India's Economic Development 5.1 World Bank : Objectives, Functions and Role in India's Economic Development 5.2 IMF : Objectives, Functions and Role in India's Economic Development 5.3 WTO : Objectives, Functions and Role in India's Economic Development 5.4 UNO : Objectives, Functions and Role in India's Economic Development	12
Unit-6 (If Applica ble)	SKILL ENHANCEMENT MODULE : 1 Current year activities of NITI Aayog 2 Current year activities of World Bank, IMF, WTO , UNO (Any One) 3 Survey on Problems of your city or village regarding development **Activities : Group Discussion, Seminar, Field Visit, Field Work, Survey	12

Reference Books :

- a) Michel .P.Todaro and Stephen .C.Smith ,Economic Development ,Pearson Publicationb)
- Ahluwalia ,MontekSingh,Economic Development and Planning,The new Oxford Companion
- c) Indian Economy and Reforms, Taxmann Publication
- d) Mishra and Puri,Himalaya Publication Indian Economy
- e) Dr.G.N.Zamare, Pimpalure Publication, Indian Economic Development & Economical Environment
- f) CherunilamFrancis ,Business Environment ,Himalaya Publication

Part B
The syllabus prescribed for 3rd Year Under Graduate Programme
Programme: Bachelor of Commerce Semester VI (CBCS)

Code of the Course/Subject	Title of the Course/Subject	Total Number of Periods
B.C-65 (DSC)	Company Law	75

Course Outcomes:

The students will be able to –

1. Gain the required knowledge for the formation of a Company.
2. Understand the liability of the Promotor of the Company.
3. Acquire a basic understanding of the documents necessary for forming a Company.
4. Acquire knowledge about various types of companies and shares.
5. Understand the skills required for a Company Secretary

Unit	Topic	No. of Periods
I	1.1 Introduction Of Company, definition, and features of Company 1.2 Classification of Company 1.3 Formation and incorporation of a company 1.4 Role of promoters and liability of the promoter	13
II	2.1 Memorandum of Association – various clauses, the doctrine of ultra vires, and alteration of memorandum 2.2 Articles of Association – meaning, contents, and alteration 2.3 Prospectus – definition, contents, statement -in lieu of prospectus, shelf prospectus, Red Herring Prospectus 2.4 Mis-statements in Prospectus and their Consequences	13
III	3.1 Definition of shares and various types of shares and structure of	13

	share capital 3.2 Application, allotment, and forfeiture of shares 3.3 Transfer and Transmission of shares 3.4 Share Certificate and dematerialization of shares	
IV	4.1 appointment, qualification, and legal status of Company Secretary 4.2 Rights, duties, and responsibilities of Company Secretary 4.3 Remuneration of Company Secretary 4.4 Retirement of Company Secretary	13
V	5.1 Various Types of Meetings 5.2 Secretarial work related to various meetings, notices, Agenda, Minutes, and other formalities regarding the meetings. 5.3 Secretarial Standard [SS-2] on General Meetings 5.4 Quorum for meetings, Proxies, voting, and Poll	13
VI	.Skill Modules 6.1 According to your requirements decide which type of company you can set up and what is its registration procedure. 6.2 Procedure for application for the registration of a company 6.3 Procedure for opening a demat account. 6.4 Draft Notice of the Annual General Meeting 6.5 Draft notice of statutory meeting 6.6 Draft Notice of Board Meeting 6.7 Draft minutes of the annual general meeting 6.8 Draft Minutes of Board Meeting	10

BOOKS RECOMMENDED:

1. Company Law and Secretarial Practice – N. D. Kapoor, Sultan Chand & Sons, Educational Publishers, New Delhi.
2. Company Law and Secretarial Practice – Dr. S. M. Shukla, CS K. Jain, Sahitya Bhawan Publications, Agra
3. Companies Act, 2013 With rules – By Commercial Law Publishers (India) Pvt. Ltd.
4. Company Law (Volume – 1) Rakesh Bhargava: Taxmann's, New Delhi.
5. Company Law – Manoj Jagtap and Shaila Nibjiya, Saijyoti Publications, Nagpur
6. Principles of Company Law – M. C. Shukla, S. S. Gulshan, S Chand Company Ltd., New Delhi
7. A Textbook of Company Law – P. P. Gogna, Chand & Company, New Delhi
8. Company Law: Ashok K. Bagriyal, Vikas Publishing House Pvt. Ltd. Bangalore
9. Company Law: H. K. Saharaya, Universal Law Publishing Co., New Delhi
10. Indian Company Law – Awatar Singh, Sultan Chand & Sons, New Delhi
11. Guide to Company Law: Procedures, M. C. Bhandari, Wadhwa & Company, Nagpur
12. Company Act- 2013 – Ravi Puliani, Mahesh Puliani, Bharat Law House Pvt. Ltd., New Delhi
13. कंपनी कायदा, करमचंद नेरकर, वर्षा ठाकरे, सी.एस. कांबळे, साई ज्योती पुब्लिकेशन, नागपूर .
14. कंपनी कायदा, डॉ. आर. एल. नौलखा , रमेश बुक डेपो, जयपूर.

15. कंपनी कायदा, डॉ. राधेशायम पी.चोधरी, प्रा. तुषार एम. कोटक,साई ज्योती पुब्लीकेशन, नागपूर .

Group-A

Part B

Syllabusprescribedfor3rdYearundergraduateprogramme

Programme:**BachelorofCommerce (CBCS)**

SemesterVI

CodeoftheCourse/Subject	TitleoftheCourse/Subject	TotalNumberofPeriods
BC-66	Internet and World Wide Web-II	60

CourseOutcomes:

Thestudentswillbeableto–

1. Familiarizingyourselfwiththebasicconceptsofworldwideweb.
2. Conceptofhyperlink,typesofhyperlinks.
3. FeaturesofWebDirectory&searchengines.
4. Objectivesofsocialnetworkingwebsite&FeaturesofMobileApp.
5. GenerateUPIQRcode&methodsofpayment
6. GoogleenabledServices.

Unit	Topic	No. of Periods
I	:worldwideweb: History&Architectureofworldwideweb,exploringtheWWW 1:2: Website: MeaningofWebsite,webpageandhomepage,featuresofwebpage,Meaningofportal, Concept of hyperlink, types of hyperlinks, Hypertext transfer protocol, Telnet.	12

II	<p>:WebDirectory:MeaningofWebDirectory,FeaturesofWebDirectory,TypesofWebDirectory.</p> <p>:SearchEngines:MeaningofSearchengines,historyofsearchengines,guidelineforeffective searching, Features of Google, Bing, and Yahoo Search engine</p>	12
III	<p>: Social Networking Websites:Meaning of social networking website, Features of Social networking websites,objectivesofsocialnetworkingwebsite.FeaturesofFacebook, Instagram,Tweeter Website.</p> <p>:MobileApplications(App.):MeaningofMobile App,FeaturesofMobileApp, FeatureofGoogle Play Store, Feature of What’s App. Concept, history & features of BHIM App. UPI QR code concept, generate UPI QR code, methods of payment in BHIM, how to accept IPO mandate in BHIM.</p>	12
IV	<p>:GooglenabledServices:MeaningofGoogleDrive,FeaturesandUsesofGoogleDrive.</p> <p>: Google Forms: Meaning of Google Forms, Features of Google Forms, Creating of Google Forms, sending link of Google forms. How to view responses for Google form in sheets and edit data in a Google sheet & chart.</p>	12
V	<p>GoogleClassroom:ConceptofGoogleClassroom,features,usesandlimitationsof Google Classroom,</p> <p>:HowtosignintoGoogleclassroom,CreationofGoogleClassroom,howtosignintoGoogle classroom as a student, send syllabus, add topic & class materials, class test and grade.</p>	12

BooksRecommendation:

- 1) AgarwalaKamleshN.andAgrawalaDeekshaBridgetotheonlinestorefont:MacmillonIndia,NewDelhi
- 2) PhillipsLeeAnne,PracticalHTML4,PrenticeHallNewDelhi.
- 3) MinoliDeniel,MinoliEmma.WebCommerceTechnologyHandbook,TataMC:GrawHill,NewDelhi.
- 4) DeitelHarveyM.andDeitelPaulJandNeitaT.R.CompleteInternetandWorldWideWebprogrammingTraining courses, Prentice Hall, New Delhi.
- 5) InternetandWorldWideWebProf.UdayShrikrushnaKale,ShriSainathPrakashan,DharmapethNagpur-10
- 6) InternetandWorldWideWebS.M.Kolte,Pimpalpure&Co.Publishers,Nagpur.

CodeoftheCourse/Subject	TitleoftheCourse/Subject	TotalNumberofPeriods
BC-	InternetandWorldWideWeb-II	15

CourseOutcomes:

Students will be able to learn at the endofpractical's:

- 1) SearchingandsurfingthewebpagesandwebsitesonWWW.
- 2) GenerateUPIQRcodeandmethodsofpaymentinBHIM
- 3) HowtoacceptIPOmandateinBHIM
- 4) CreatingGoogleFormsinvarioustypesandSendinglinkofGoogleforms
- 5) EditingdatainaGooglesheet&chart.
- 6) CreationofGoogleClassroomandaddtopic&classmaterials,classtestandgrade

ListofPractical's:

1. GiveprocessforeffectivesearchinginGoogleSearchengine.
2. HowtodeletehistoryinBingSearchengine?
3. HowtogenerateUPIQRcodeinBHIMApp?
4. MethodsandProcedureofpaymentinBHIMApp.
5. HowtoacceptIPOmandateinBHIM?explaininbrief.
6. PrepareGoogleFormsforsurveyofCompanySalesgrowthordatacollectionorforminganevent registrations and creating a quick opinion poll.
7. CreatequizzeswithmarksinGoogleforms.
8. BrieflydescribevarioustypesoflinkstobesentforGoogleforms.Explaintheprocedureofany onemethod.
9. ExplaintheviewresponsestoGoogleformsinsheetsandeditdatainaGooglesheet&chart.
10. PrepareGoogleClassroom,
11. Describetheprocedureforsendingsyllabus,addingtopic&classmaterialsinGoogleClassroom.
12. ExplaintheprocessfortakingclasstestandgradingssysteminGoogleClassroom.

DivisionofMarksforPractical's

Record Preparation	10Marks
Practical Performance	10Marks
Viva-Voce	10Marks
Marks Description	10Marks
Practical Total	40Mark

Part B

The syllabus prescribed for 3rd Year Under Graduate Programme

Programme: Bachelor of Commerce (CBCS) Semester VI

Code of the Course/Subject	Title of the Course/Subject	Total Number of Periods
BC-67	E-commerce -II	75

Objectives:

The students will be able to –

1. The objective of the course is to acquaint the students with the internet- based e-commerce, business models, internet marketing and e-governance.
2. e-commerce and to make them comprehend its practical aspects as well as growth potential of e-commerce in India.

Unit	Topic	No. of Periods
I	Internet e-commerce Business Models: Social media model, advertising model, retail model, hybrid model, merchant model, informational model, drop-shipping model and revenue model.	14
II	B2C Internet Marketing: Meaning of online marketing or internet marketing, online marketing strategies, marketing channels, internet branding, online publishing and advertising.	13
III	B2B Online Marketing: Use of internet based electronic data interchange (EDI), Benefits of online marketing in B2B e-commerce, procurement reengineering, just in time delivery, online marketing issues.	13
IV	E-governance: Meaning of e-governance and e-government, Objectives of E-governance, Private sector interface in E-Governance, Concepts of government to Business (G2B), Business to Government (B2G), Citizen to Government (C2G),	13
V	E- Governance Models: Application of Internet EDI in E-governance, E-governance in India, E-Governance Models, Comparative Analysis Model, Wider Dissemination Model, Critical Flow Model, E-advocacy Model	12

VI	Skill modules: (Any Two) 1. Describe Online payment Transaction process of Debit/ credit card/ phone number pay. 2. Write process of online ticket booking of railway or airline with practical and attached print out. 3. Write process of e- tender. (How to fill-up e-tender form of Govt.) and attached print out.	10

Books Recommended

1. Agrawala Kamalesh N and Agrawal Deeksha :
Bride to Online Storefront, Macmillon India, New Delhi.
2. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Business on the Net- Introduction to e- Commerce; Macmillon India, New Delhi
3. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Bulls, Bears and The Mouse-An Introduction to Online Stock Market Trading;
MacmillillonIndia,New Delhi.
4. Tiwari Dr. Murli Dr.:Education and E-Governance; Macmillon India, New Delhi.
5. AfuahA.and Tucci C.:Internet Business Models and Strategies; Mc Graw Hill, New York.
6. Internet Business Models and Strategies; Mc Graw Hill, New York.

Internal Assessment Scheme

1. Theory paper will carry 60 marks and internal assessment 40 marks
2. Out of 40 internal marks 20 Marks will be based on continue evaluation of the student, assignment, class test, seminar, web-site visit /Industrial visit and project report and 20 marks for **Skill modules**.
3. Student will have to work under the guidance of the teacher and submit project report before
fifteen days of the commencement of the theory eamination.

Group-B

Syllabus Prescribed for Third Year Undergraduate Programme Programme: Bachelor of Commerce (CBCS) Semester VI

Subject code	Title of the subject	Total No. of Periods
BC-68 (DSE)	Indian Insurance System II	75

Course Outcomes: To provide an insight in to the regulating and functioning of Insurance Business

Unit	Content	Periods
Unit-1	Insurance corporations: 1.1 LIC: Formation, Management & Functions 1.2 LIC: Role and Importance in Economic Development 1.3 New India Assurance Company: History, Management, Functions 1.4 New India Assurance Company: Role and Importance in Economic Development	13
Unit-2	Insurance Regulations and Acts 2.1 IRDA: History, Role and Limitations 2.2 IRDA Act 2002 2.3 Life Insurance Act 1956 2.4 General Insurance Business Act 1972	13
Unit-3	Career in Insurance-Agent 3.1 Definition, Meaning and Functions of an Agent 3.2 Procedure for obtaining an agency 3.3 Economic Reward of an agent 3.4 Suspension and Termination of an Agency	13
Unit-4	Insurance Marketing 4.1 Marketing Dimensions of Insurance Industry 4.2 Distribution Patterns and Channels 4.3 Pricing and Promotion of Insurance policies 4.4 Advertising and Branding of Insurance policies	12
Unit-5	Current Scenario of Insurance Industry 5.1 Information Technology and Insurance Procedure 5.2 Insurance and Social Security 5.3 PradhanmantriJeevanjyotiBimaYojana&PradhanmantriSurakshaBima Yojana 5.4 Ayushman Bharat-Pradhanmantri Jan AroogYojana	12
Unit-6 (If Applic able)	SKILL ENHANCEMENT MODULE: 1 To visit Insurance office and collect Insurance Claim Form. 2 To visit Insurance Companyoffice and write a Report on Problems in Insurance Face by Insurance agent. 3 Write a report on any one yojana of above. **Activities: Group Discussion, Seminar, Field Visit, Field Work, Survey	12

Reference Books:

- 1) Insurance, Dr. C.J.Joshi, PhadakePrakashan, Kolhapur
- 2) Insurance Principles and Practice, M.N.Mishra, S.Chand& Company, New Delhi
- 3) Principles and Practices of Insurance, Dr. P.Periasamy, Himalaa Publishing Houses
- 4) Insurance Regulatory Development Act
- 5) Life Insurance Corporation Act 1965

Programmer: Bachelor of Commerce (CBCS) (Semester VI)

Code of Course: Subject	Title of Course: Subject	Total No. of Periods
B.C- 69 (DSE)	Indian Banking System - II	75

Outcome:-

- 1) Students should understand the banking and financial Sector in detail.
- 2) Develop Skills carry banking transactions independently
- 3) To give thorough know knowledge of banking operations.
- 4) Students will understand the various types of bank lending and process forward by bank.
- 5) Students will Studies non-banking financial institutions and non performing assets with RBI guidelines.

Unit	Contents	No. of Periods
Unit-I	Retail Banking in India 1.1 Meaning, Objective, Type, Importance of retail banking 1.2 Difference between retail banking and branch Banking 1.3 Scope, Coverage and Role 1.4 Future of Retail Banking in India	13
Unit-II	Procedure for opening and operating of deposit account 2.1 Concept, Procedure for Opening Deposit Account(KYC) 2.2 Type of Deposits Account, Recurring deposits: Premature encashment and loan against recurring deposit. 2.3 Role and Importance 2.4 PMJDY: Concept, Objectives, Importance, Advantages	13
Unit-III	Granting Loan and Advances Banking Purpose 3.1 Concept, Procedure, Precautions, Role and Importance 3.2 Types of Loan and Advance and Foreign currency loans 3.3 PMMY : Concept, Objective and Importance	13
Unit-IV	Agency Functions: Trusteeship 4.1 Meaning, Role and Importance of Agency Function 4.2 Type of Agency Function 4.3 Agency Functions to word Government 4.4 Types of Banker Customer Relationship (Debtor and Creditor, Trustee and Beneficiary, Mortgagor and Mortgagee) 4.5 Trusteeship Services : Securities, Debenture, Executor	14
Unit-V	Modern technology in Banking Sector (Online) 1.1 Internet Banking and Mobile Banking : Concept, Importance, Procedure and Precautions 1.2 Mobile Payment Wallets: Concept, Procedure, Type and Precautions 1.3 Plastic Money: Concept, Type, Procedure and Precautions 1.4 Electronic Payment System: ECS, EFT, NEFT and RTGS	14

Unit-VI (If Applicable)	Skill Enhancement Module: 6.1 Visit to any Bank to learn the Modern Technology Banking Business and Submit the Visit Report 6.2 To Visit any bank and write a Report on Modern technology in Banking Sector 6.3 Develop skills to carry banking transactions independently ** Activities: Group Discussion, Seminar, Field Visit , Field Work, survey	08
-------------------------	---	----

Books Recommended:

1. Indian Banking System – Dr. Megha Kanetkar
2. Rural Banking in India –Manas Chakrabarti
3. Indian Banking Law & Practice – Dr. Gangadhar Kayande Patil
4. Indian Banking System – Dr. S.M. Kolte
5. Principles of Banking Business – Dr. S.M. Kulkarni, Dr. R. R. Berad, Dr. L. Kulkarni